

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

R. Postma

BEL/MOB

Telefoonnummer +31235145684

ruurd.postma@noord-holland.nl

1 | 5

Verzenddatum

29 MAART 2023

Kenmerk

**Betreft: Urgentieconferentie NOVB, TVOV 2023 en vertraagde
instroom ZE-bussen in Gooi en Vechtstreek**

Geachte leden,

Sinds het uitbreken van het coronavirus in maart 2020 en de daaropvolgende maatregelen van de rijksoverheid zijn de reizigersaantallen – en daarmee de reizigersopbrengsten – in het openbaar vervoer fors afgenomen. Afgelopen periode is een duidelijk herstel zichtbaar van het aantal reizigers in de provinciale ov-concessies maar helaas lijkt deze groei nu te stagneren. In februari 2023 bedroeg het aantal reizigers ten opzichte van 2019 ruim 80%.

Eerder hebben wij u, met onze brief over het Transitieplan van 9 november 2022 (kenmerk 1901331/1901365), geïnformeerd over de grote uitdagingen waar het openbaar vervoer voor staat. Met deze brief willen wij u nader informeren over:

1. Extra bestuurlijk Nationaal Openbaar Vervoer Beraad (NOVB): urgentieconferentie over problemen in het openbaar vervoer;
2. Transitievangnet Openbaar Vervoer 2023 (TVOV);
3. Vertraagde instroom Zero Emissie bussen Gooi en Vechtstreek.

Ad 1. Extra bestuurlijk NOVB: urgentieconferentie over problemen in het openbaar vervoer d.d. 16 februari 2023

Miljoenen reizigers zijn afhankelijk van het openbaar vervoer. En eigenlijk alle grote maatschappelijke opgaven vragen om groei van het openbaar vervoer de komende jaren: bereikbaarheid van werkgelegenheid en onderwijs, klimaat, energie en stikstof, wonen, leefbaarheid en inclusie. Echter het openbaar vervoer staat, ondanks grote gezamenlijke inspanningen en bijdragen van alle partijen onder zware druk: de steun van de decentrale overheden (provincies en vervoerregio's) aan het OV is niet oneindig, er zijn minder reizigers en de tarieven zijn sterk gestegen. De sector wordt geconfronteerd met kostenstijgingen (o.a. energie- en personeelskosten), de OV-bedrijven hebben onvoldoende personeel en een hoog ziekteverzuim met als gevolg hoge werkdruk voor het personeel, afnemende betrouwbaarheid en uitval van trein- en busdiensten. Reizigers merken inmiddels dagelijks de gevolgen. Verdere afbrokkeling dreigt terwijl dit juist transitiejaren moeten zijn om de weg omhoog, en de ambities van het OV-Toekomstbeeld 2040, weer in beeld te krijgen.

Uw kenmerk

1997986/1997994

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

In december 2022 constateerden de decentrale overheden samen met staatssecretaris Heijnen (ministerie van Infrastructuur en Waterstaat) en de OV-bedrijven, dat we als sector gezamenlijk aan de lat staan om verdere afbrokkeling van het openbaar vervoer te voorkomen. Het plan ontstond om met elkaar een urgentieconferentie te organiseren.

Op 16 februari jl. heeft de, door de sector gezamenlijk georganiseerde, urgentieconferentie plaatsgevonden. Met deze brief neem ik u mee in de uitkomsten van deze conferentie. Bijgevoegd vindt u de link naar de brief van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer over deze conferentie¹.

Inzet van de conferentie was het komen tot een effectief pakket aan maatregelen om de neerwaartse spiraal, waar het OV inzit, te slechten. Dit kan alleen wanneer er een totaalpakket aan maatregelen komt. De vraag die centraal stond tijdens de conferentie was of we met één pakketafpraak:

- a. het huidige voorzieningenniveau voor reizigers op peil houden, ondanks de kostenontwikkelingen;
- b. het OV voor reizigers aantrekkelijker en betaalbaar houden;
- c. de personele vraagstukken tot een oplossing brengen.

Tijdens de conferentie hebben Melanie van der Horst (wethouder Amsterdam en voorziter van het Dagelijks Bestuur Vervoerregio Amsterdam) en Fleur Gräper-van Koolwijk (gedeputeerde Groningen en voorzitter van de Bestuurlijke Adviescommissie Mobiliteit van het Inter Provinciaal Overleg) namens de provincies en vervoerregio's nadrukkelijk benoemd dat we als Rijk, decentrale overheden en vervoerders alleen in gezamenlijkheid tot een pakket kunnen komen dat de neerwaartse spiraal kan doorbreken. Het door de decentrale overheden voorgestelde pakket is tijdens de conferentie besproken en door alle partijen omarmd. Het is een ambitieus maar uitvoerbaar pakket, mits alle betrokken zich hiervoor willen inspannen, dat bestaat uit:

a. Het voorzieningenniveau houden we op peil ondanks de kostenverhogingen

In 2024 wordt ingezet om het voorzieningenniveau kwalitatief goed te houden, door:

- Extra middelen ter beschikking te stellen door de decentrale overheden om het vervoeraanbod op peil te houden (in totaal circa € 150 miljoen, voor Noord-Holland te betalen uit de opbrengsten van het Transitieplan);
- De vervoerbedrijven door het Rijk te compenseren voor de energieprijzen, zoals ook bij andere nutsbedrijven is afgesproken;
- De indexatie van Brede Doel Uitkering (BDU) en provinciefonds vanaf 2024 volledig door te voeren (Rijk); dat wil zeggen in de pas te laten lopen met de indexatie die de decentrale overheden op hun exploitatiesubsidie aan vervoerders (moeten) betalen. Daar zitten te grote verschillen in;
- Waar mogelijk en met behoud van het voorzieningenniveau aanvullende vervoerkundige optimalisaties door te voeren, bijvoorbeeld door inzetten flexvervoer en/of deelmobiliteit;
- Alsnog serieus werk te gaan maken van spreiding. Publieke werkgevers willen het goede voorbeeld geven en hun werknemers in staat stellen om gespreid te reizen;

¹ <https://rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/02/21/resultaten-van-de-novb-conferentie-d-d-16-februari-jl>

- Bijdragen voor studentenvervoer in 2024 niet te korten op basis van (niet representatief) reisgedrag in 2022 en 2023 (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen);
- Een begin te maken met een landelijk programma OV-doorstroming, om het tram- en busvervoer de komende jaren 10% te versnellen via op doorstroming gerichte verkeersmaatregelen en kleinere investeringen (op basis van 50/50 cofinanciering rijk/regio). Met vervoerders is afgesproken dat de ontstane exploitatievoordelen vanaf 2025 terugvloeien naar verdere doorstromingsbevordering in het OV (waarmee een soort vliegwielen kan ontstaan).

b. De aantrekkelijkheid en betaalbaarheid van het OV voor reizigers willen we verhogen door:

- In 2024 een groenabonnement voor reizigers te introduceren naar Duits voorbeeld². De gezamenlijke OV-bedrijven ontwikkelen daartoe een voorstel;
- Nog in 2023 werk te maken van aangenomen Kamermotie (Van Ginniken) om OV voor werknemers fiscaal gezien net zo gemakkelijk te maken als lease-rijden. Dat kan budgetneutraal;
- De uitvoeringskwaliteit van het OV weer te verbeteren. Dat gaan de concessieverleners scherper bewaken, hetgeen de concessiehouders begrijpen en accepteren;
- In samenhang met het bovenstaande een publiekscampagne te starten, samen te betalen door de NOVB-partners. De reizigersorganisaties ontwikkelen de komende jaren een inspirerend initiatief: samen op reis naar een vanzelfsprekend OV voor reizigers. In NOVB-verband worden de kosten gedeeld.

c. De personele vraagstukken in het OV

Personele vraagstukken zijn primair een zaak van de OV-bedrijven. Zij staan aan de lat voor personele zaken, voldoende personeel, gezonde chauffeurs, werkplezier, ontwikkelingen in productiviteit etc. Overheden zijn bereid, waar dat kan en in hun rol past, ondersteuning te bieden. Accepteren van Engels als voertaal in het OV past daarbij. En ook een gesprek over een aanpassingen van de indices willen we niet op voorhand uit de weg gaan. Maar we voeren het gesprek wel gebaseerd vanuit feiten en verantwoordelijkheden.

Uitkomsten conferentie

Op 16 februari jl. zijn geen besluiten genomen over het bovengenoemde pakket. Wel heeft de staatssecretaris nadrukkelijk benoemd dat zij bereid is in Kabinetverband geld te zoeken als de plannen verder zijn uitgewerkt. Aanwezigen bij de conferentie spraken af er naar te streven om het voorliggende pakket uit te werken (in werkgroepen) en voor de zomer met elkaar tot nieuwe afspraken te komen. Het komt er op aan om invulling te geven aan de afspraken in ieders belang: individuele reizigers, samenleving, Kabinetsopgaven etc.

Impact conferentie op concessies van de provincie Noord-Holland

De decentrale overheden zetten zich de komende periode in om tot concrete afspraken te komen en daarna ook invulling hieraan te geven. Zij borgen uiteindelijk de gemaakte afspraken in onze concessies en samen met onze vervoerders nemen we de afspraken mee in de uitwerking van bijvoorbeeld het vervoerplan, de herijking van de

² <https://nos.nl/artikel/2461553-duitsland-kiest-voor-goedkoop-ov-49-euro-per-maand-vanaf-1-mei>

concessie NHN en onze transitie naar publieke mobiliteit³. Wij zullen u hierover blijven informeren.

Ad. 2. Transitievangnet Openbaar Vervoer 2023

Eerder hebben wij u geïnformeerd over het aflopen van de Beschikbaarheidsvergoeding Openbaar Vervoer (regeling vanuit de Rijksoverheid om achterblijvende reizigersopbrengsten te compenseren, brief d.d. 25 mei 2022 kenmerk 1840636/1840649 en 14 september, kenmerk 1894748/1894761). Lang heeft het ernaar uitgezien dat er geen nieuwe regeling zou komen. Inmiddels is er toch een versoerde nieuwe regeling, Transitievangnet Openbaar Vervoer 2023 (TVOV).

Met de TVOV kunnen de verantwoordelijke overheden ook in 2023 de reiziger een voldoende, veilig en betrouwbaar OV bieden en kan de OV-sector de noodzakelijke transitie maken, zonder grootschalige afschaling.

De voorwaarden waaronder het Rijk de TVOV-regeling beschikbaar stelt, zijn:

- voor de TVOV is een totaalbedrag van € 150 miljoen beschikbaar in de regeling, voor NS en het stads- en streekvervoer. Er is een plafond per concessie;
- de TVOV vult de directe reizigersopbrengsten aan tot 93%, dan wel 95%. Van dit berekende bedrag wordt 2/3 via de TVOV verstrekt;
- de maximale TVOV wordt verstrekt bij 82% herstel van de reizigersopbrengsten. Indien het herstel minder is dan 82%, wordt niet méér dan het maximum bedrag vergoed. Indien het herstel groter is, neemt de TVOV af.

Over de exacte hoogte voor de individuele concessies vinden op dit moment de gesprekken plaats. De uiterlijke aanvraagdatum is 1 april 2023.

Voor de Noord-Hollandse concessies betekent dit dat Connexxion/Transdev voor de concessie Noord-Holland Noord en Gooi en Vechtstreek een aanvraag gaat doen voor de TVOV regeling. De concessie Haarlem/IJmond ontwikkelt zich traag maar zit boven de door het ministerie gehanteerde normen. Voorwaarde voor de TVOV is dat de provincie ook in 2023 weer haar volledige bijdrage beschikbaar stelt voor het openbaar vervoer.

In onze brief van 9 november jl. (kenmerk 1901331/1901365) hebben wij u geïnformeerd over hoe wij de Noord-Hollandse concessies in 2023 financieel ondersteunen en wat dit betekent voor de dienstregeling. Als de TVOV wordt toegekend, betekent dit dat de provincie niet de € 1,2 miljoen uit haar reserves (reserve OV-projecten) hoeft in te zetten voor het in standhouden van het OV in 2023 en kan dit geld voor andere OV-projecten worden ingezet. Dit laat onverlet dat we deze 2 concessies gaan herijken om zo ook voor na 2023 een voor de reizigers, de provincie en de vervoerder een aantrekkelijke OV-aanbod te realiseren.

³ <https://noordholland.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/65a0320a-62ff-4f5a-8f01-229f70dc4fe3?documentId=bec501d6-d5df-473e-88d0-8ae0678d3079&agendatempld=1cf0d109-1255-40f0-93f6-bd591fe809e3>

Ad 3. Vertraagde instroom Zero Emissie bussen Gooi en Vechtstreek

In hun winnende bieding op de aanbesteding van de concessie Gooi en Vechtstreek heeft Transdev een volledige Zero Emissie (ZE) vloot (circa 72 bussen) aangeboden. Een deel van deze ZE bussen rijdt inmiddels. Echter 39 bussen van busbouwer Ebusco zijn nog steeds niet geleverd. Reden van deze vertraging is dat onderdelen van deze bussen uit Oekraïne komen en door de oorlog is de levering van deze onderdelen stilgevallen.

Gezien deze bijzondere omstandigheid is de provincie akkoord gegaan met latere levering van de bussen. Afspraak was dat Ebusco 1 januari 2023 alle 39 bussen geleverd zou hebben. Helaas moeten wij constateren dat Ebusco, ondanks alle inspanningen van Transdev, zich niet heeft gehouden aan deze afspraak. Daarmee voldoet Transdev niet aan de implementatieafspraken voor de concessie Gooi en Vechtstreek.

Voor het niet nakomen van de implementatieafspraken zal de provincie een boete aan Transdev opleggen. De verwachting is dat Transdev deze boete doorzet naar Ebusco. Het boetebedrag reserveren wij voor investeringen in het OV.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk